

Sygn. akt III AUa 506/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Joanna Baranowska

Sędziowie: SSA Mirosław Godlewski

SSA Beata Michalska (spr.)

Protokolant: stażysta Weronika Skalska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 listopada 2015 r. w Ł.

sprawy **A. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o emeryturę z innej podstawy prawnej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 19 stycznia 2015 r. sygn. akt VIII U 3074/14

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 506/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 sierpnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił A. M. prawa do emerytury na podstawie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t.: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.), ponieważ decyzją z dnia 28 września 2011 r. przyznano ubezpieczonemu emeryturę na wniosek z dnia 13 lipca 2011 r., którą to emeryturę wnioskodawca pobrał. A zatem brak jest podstaw do obliczenia emerytury na podstawie art. 26 cyt. ustawy.

A. M. w dniu 11 września 2014r. złożył odwołanie i wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji. Podniósł, że organ rentowy wadliwie ustalił, iż nie spełnia przesłanek z art.55 cyt. ustawy.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując swoje stanowisko w sprawie.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 19 stycznia 2015 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił decyzję organu rentowego i przyznał A. M. prawo do przeliczenia emerytury w trybie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

A. M., ur. (...), decyzją ZUS z 22 sierpnia 2008 r. nabył prawo do emerytury od 1 lipca 2008 r., tj. od miesiąca, w którym zgłosił wniosek o świadczenie. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto podstawę wymiaru składek

z 10 lat kalendarzowych, tj. od stycznia 1998 r. do grudnia 2007 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 139,30%. Do ustalenia wysokości emerytury uwzględniono 39 lat, 11 miesięcy okresów składkowych oraz 1 miesiąc okresów nieskładkowych. Wpłata emerytury została zawieszona, gdyż wnioskodawca kontynuował zatrudnienie. Wnioskodawca rozwiązał stosunki pracy z dniem 26 sierpnia 2008 r. i dlatego decyzją z 17 września 2008 r. organ rentowy podjął wypłatę emerytury począwszy od 1 sierpnia 2008 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Jak ustalił Sąd Okręgowy, wnioskodawca ponownie nawiązał stosunek pracy z dniem 1 września 2008 r. W dniu 13 lipca 2011 r. złożył wniosek o emeryturę i decyzją z 28 września 2011 r. ZUS na podstawie art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przyznał mu emeryturę od 1 lipca 2011 r. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych tj. od stycznia 1999 r. do grudnia 2008 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru składek wyniósł 141,06 %. Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił 42 lata, 9 miesięcy okresów składkowych i 1 miesiąc okresów nieskładkowych.

W dniu 8 lipca 2014 r. wnioskodawca złożył wniosek o przeliczenie emerytury w trybie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i obecnie kontynuuje zatrudnienie.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonego za w pełni zasadne i zmienił zaskarżoną decyzję. Sąd I instancji przywołał treść art. 55 o emeryturach i rentach z FUS i stwierdził, że użyte w tym przepisie sformułowanie „kontynuował ubezpieczenie” w istocie oznacza „nie rozwiązał stosunku pracy”, niezależnie od tego, czy wystąpił o przyznanie emerytury. To zaś oznacza, że zawarta w art. 55 ustawy emerytalnej przesłanka kontynuowania ubezpieczenia do dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym mogłaby zostać spełniona także w sytuacji, gdyby wniosek o emeryturę został złożony przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, a po drugie z przepisu tego nie wynika, aby wniosek o emeryturę w powszechnym wieku musiał być pierwszym wnioskiem o świadczenie.

Sąd meriti zauważył, że ten sposób wyliczania emerytury zaczął obowiązywać dopiero od 1 stycznia 2009 r., zaś warunek kontynuowania ubezpieczenia i wystąpienia z wnioskiem po 31 grudnia 2008 r., miał umożliwić wyliczenie emerytury w tzw. formule zdefiniowanej składki, której podstawę wymiaru stanowi suma składek składanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Ratio legis tego przepisu jest więc kontynuowanie opłacania składek, nie zaś ubieganie się o emeryturę wcześniej lub w niższym wieku emerytalnym. Konstatacja ta nie pozwala na stwierdzenie, czy wniosek o emeryturę po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego musiał być pierwszym wnioskiem o emeryturę, czy też mógł to być kolejny wniosek (np. poprzedzony, tak jak w okolicznościach sprawy, wnioskiem o emeryturę wcześniej), tyle że złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. Wymóg pierwszego wniosku nie byłby niezbędny przy założeniu, że na emeryturę przechodzi się tylko raz w życiu. Przy tej konstrukcji bowiem, każdy następny wniosek byłby wnioskiem o podwyższenie świadczenia w związku z kontynuowaniem zatrudnienia i ubezpieczenia, czyli skorzystanie z możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem powszechnego wieku, oznaczałoby ustalenie kwoty emerytury dożywotniej z możliwością tylko jej waloryzacji lub podwyższenia z tytułu dalszego ubezpieczenia - opłacania składek. Sąd jednak nie podziela tego stanowiska, zważywszy na brzmienie art. 21 ust. 2 cyt. ustawy emerytalnej,

Dla poparcia swojego stanowiska Sąd I instancji przywołał stanowiska zawarte w orzeczeniach Sądu Najwyższego. I tak w wyroku z dnia 5 października 2006 r., I UK 82/06 (niepublikowanym) Sąd Najwyższy stwierdził, że nie ma przeszkód prawnych, aby ubezpieczony pobierający emeryturę przyznaną mu w niższym wieku emerytalnym dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - art. 32 ustawy emerytalnej, domagał się przyznania emerytury przysługującej w tzw. powszechnym wieku emerytalnym na podstawie art. 27 tej ustawy, ponieważ ze względu na odmienne przesłanki nabycia prawa do obu tych świadczeń organ ubezpieczeń społecznych powinien wydać decyzje w oparciu o różne podstawy prawne przysługujących ubezpieczonemu świadczeń emerytalnych, a następnie wypłacać świadczenie wyższe lub wybrane przez ubezpieczonego - art. 95 ust. 1 ustawy.

Podobne stanowisko było prezentowane w orzecznictwie na tle ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm. - por. wyrok z dnia 20 stycznia 2005 r. I

UK 120/04, OSNP 2005 nr 16, poz. 257 i orzecznictwo w nim powołane). W wyroku tym wskazano, że „prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego nie jest tożsame przedmiotowo z prawem do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku wynoszącego 55 lat, bowiem po pierwsze - podstawy prawne tych roszczeń są różne, po drugie - przesłanki nabycia prawa do tych roszczeń są odmienne, jeśli chodzi o wymagany wiek. Są to zatem dwa odrębne świadczenia emerytalne w rozumieniu art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, które podlegają odmiennym reżimom prawnym”.

W ocenie Sądu Okręgowego „nabycie prawa do emerytury” przyjęte w ustawie emerytalnej, uwzględniając także treść wskazanego wyżej art. 21 ust. 2 ustawy emerytalnej uzasadnia twierdzenie, że na emeryturę można przechodzić kilka razy. W sytuacji, gdy dopuszczalne jest kilkakrotne przechodzenie na emeryturę, gdyby ustawodawca uzależniał ponowne wyliczenie świadczenia w oparciu o przepis art. 55 ustawy emerytalnej od złożenia pierwszego wniosku o emeryturę to takie zastrzeżenie zawarłby w treści tego przepisu. Z treści art. 55 w/w ustawy takiego zastrzeżenia nie można wywnioskować, co oznacza zdaniem Sądu, że ubezpieczony urodzony przed dniem 1 stycznia 1949 r., który osiągnął powszechny wiek emerytalny, kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę dopiero po dniu 31 grudnia 2008 r., może złożyć wniosek o wyliczenie tego świadczenia niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą.

Jeżeli więc nie może być kwestionowana możliwość kilkakrotnego przechodzenia na emeryturę, a w treści art. 55 ustawy brak zastrzeżenia, że wniosek o przejście na emeryturę w powszechnym wieku przez osoby objęte art. 27 ma być pierwszym wnioskiem o przejście na emeryturę (o nabycie statusu emeryta), przepis ten (art. 55 ustawy emerytalnej) należy rozumieć jako przyznający prawo do złożenia wniosku o wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, jeżeli ubezpieczenie było kontynuowane po osiągnięciu wieku 60/65 lat, a wniosek został złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. niezależnie od faktu przejścia przez te osoby na emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym.

Sąd meriti zauważył, iż z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika, że wnioskodawca ma przyznane prawa do dwóch emerytur. Pierwsza emerytura w obniżonym wieku przyznana została ubezpieczonemu w 2008 r. na podstawie art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 22 sierpnia 2008 r. Wypłata emerytury została zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia przez wnioskodawcę. Wypłatę emerytury podjęto decyzją z dnia 17 września 2008 r. po rozwiązaniu stosunku pracy przez ubezpieczonego od 1 sierpnia 2008 r. Następnie po ukończeniu 65 lat ubezpieczonemu przyznano emeryturę powszechną na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej decyzją z dnia 28 września 2011 r. Z dokonanych ustaleń wynika, że od 1 września 2008 r. wnioskodawca ponownie podjął zatrudnienie i kontynuuje je, zaś w dniu 8 lipca 2014 r. A. M. złożył ponowny wniosek o przyznanie emerytury. W takich okolicznościach rozpoznawanej sprawy wnioskodawca, zdaniem Sądu Okręgowego, spełnił wszystkie przesłanki wynikające z art. 55 ustawy emerytalnej i uzyskał uprawnienie do ponownego przeliczenia wysokości emerytury w oparciu o ten przepis art. 55.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się organ rentowy, który wniósł apelację i zarzucił naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 55 ust. ustawy z dnia 27 czerwca 2003r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2013 poz. 1440) przez przyznanie ubezpieczonemu „prawa do przeliczenia emerytury” w trybie art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, podczas gdy ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do takiego przeliczenia. Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelujący wskazał, że wyrok Sądu Okręgowego jest wadliwy, bowiem nie uwzględnia istotnej okoliczności, jaką jest fakt pobrania przez ubezpieczonego emerytury przyznanej decyzją z dnia 28 września 2011 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest niezasadna.

W sporze była decyzja organu rentowego z dnia 11 sierpnia 2014 r. odmawiająca A. M. prawa do przeliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t.: Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.).

Stan faktyczny w niniejszej sprawie jest bezsporny. Niesporne jest, że ubezpieczony nabył prawo do emerytury wcześniejszej od 1 lipca 2008r. , a następnie na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego w lipcu 2011 r., a więc po 31 grudnia 2008 r. Niekwestionowana jest też okoliczność, iż ubezpieczony otrzymywał świadczenie i kontynuował zatrudnienie po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Organ rentowy w apelacji zakwestionował jedynie dokonaną przez Sąd Okręgowy wykładnię przepisu art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Stosownie do treści tego przepisu ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27 (w przypadku mężczyzny – wiek emerytalny wynoszący 65 lat i 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych), który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53. W oparciu o niesporne ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy wywiódł, że wszystkie przesłanki niezbędne do nabycia prawa do wyliczenia świadczenia w oparciu o przepis art. 55 i art. 26 ustawy emerytalnej, zostały spełnione. Nie było sporu też co do tego, że byłoby to świadczenie wyższe. ZUS oponował twierdząc, że przepis ów dotyczy wyłącznie tych osób, które spełniają warunki wynikające z art. 27 ustawy, po osiągnięciu wieku emerytalnego wynikającego z tego artykułu kontynuowały ubezpieczenie społeczne i przede wszystkim po raz pierwszy wystąpiły o świadczenie po 31 grudnia 2008 r. Zdaniem organu rentowego z dobrodziejstwa art. 55 mogą skorzystać bowiem wyłącznie ubezpieczeni, którzy wcześniej emerytury nie pobierali i dopiero występują o nią po raz pierwszy.

Sąd Apelacyjny nie podziela twierdzeń organu rentowego i w pełni akceptuje argumentację przedstawioną przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Zauważyć należy, że jednolite jest stanowisko judykatury dotyczące wskazanych wyżej kwestii. I tak w wyroku z dnia 10 lipca 2013 r., (II UK 424/12, Legalis nr 722244) Sąd Najwyższy wyraźnie stwierdził, że ubezpieczony urodzony przed dniem 1 stycznia 1949 r., który osiągnął powszechny wiek emerytalny, kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę dopiero po dniu 31 grudnia 2008 r., może złożyć wniosek o wyliczenie tego świadczenia niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Sąd Najwyższy zauważył, że w treści art. 55 ustawy brak jest zastrzeżenia, że wniosek o przejście na emeryturę w powszechnym wieku przez osoby objęte art. 27 ma być pierwszym wnioskiem o przejście na emeryturę (o nabycie statusu emeryta), przepis ten (art. 55 ustawy emerytalnej) należy rozumieć, jako przyznający prawo do złożenia wniosku o wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, jeżeli ubezpieczenie było kontynuowane po osiągnięciu wieku 60/65 lat, a wniosek został złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. niezależnie od faktu przejścia przez te osoby na emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym (podobnie: wyrok SN z dnia 19 marca 2014 r., I UK 345/13, Monitor Prawniczy 2014 nr 8, s. 442, uchwała SN z dnia 4 lipca 2013 r., II UZP 4/13, OSNAPIUS 2013 nr 21-22, poz. 257, s. 925). Sąd Apelacyjny podziela i podtrzymuje w całości wskazane wyżej stanowisko Sądu Najwyższego wraz z argumentacją zawartą w przywołanych orzeczeniach, nie mając przy tym wątpliwości, iż prawo do emerytury może być ponownie ustalone, na nowo, gdy ubezpieczony osiągnie powszechny wiek emerytalny oraz spełni pozostałe przewidziane w art. 55 cyt. ustawy przesłanki.

Podkreślić należy, że w treści przepisu art. 55 nie ma żadnego zastrzeżenia wskazującego, że wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym możliwe byłoby tylko wówczas, gdyby był to pierwszy wniosek o emeryturę (o nabycie statusu emeryta). Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 września 2014 r. (I UK 27/14, Legalis nr 1092035), zasadnicze znaczenie dla zastosowania art. 55 ustawy ma utrzymywanie przez osobę w nim określoną statusu osoby ubezpieczonej (art. 4 ust. 13 ustawy emerytalnej). A status ten zachowują osoby, które przeszły na emeryturę, jeżeli po przyznaniu prawa podlegają obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym (art. 13 i 14 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.)). Wreszcie należy zaznaczyć, że art. 55 stanowi swoistą premię dla tych ubezpieczonych, którzy pomimo ukończenia wieku emerytalnego, kontynuują podleganie ubezpieczeniu społecznemu i przez to aktywnie uczestniczą w tworzeniu funduszu. Nie powinna być ona wyłączona przez to tylko, że osoba ta złożyła wcześniej wniosek o emeryturę.

W apelacji skarżący zarzuca pominięcie przez Sąd Okręgowy przy rozpoznawaniu sprawy istotnej okoliczności, jaką jest fakt pobierania przez ubezpieczonego emerytury, który wyklucza możliwość skorzystania z dobrodziejstwa art. 55 ustawy. Z takim zarzutem nie sposób się także zgodzić. Orzecznictwo sądów powszechnych jest w tym wypadku jednolite. I tak Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 28 stycznia 2015 r. (III AUa 510/14, Legalis nr 1213402) stwierdził, że emeryt pobierający emeryturę przyznaną i obliczoną na podstawie dotychczasowych zasad nie jest pozbawiony prawa do obliczenia emerytury korzystniejszej według nowych zasad na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), jeżeli kontynuował ubezpieczenie emerytalne i rentowe po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego oraz wystąpił z wnioskiem o obliczenie tej emerytury po 31 grudnia 2008 roku. Skorzystanie z prawnej możliwości obliczenia wyższej wysokości emerytury nie pozostaje do uznania organu rentowego (podobnie: wyrok SA w Łodzi z dnia 23 września 2015 r., III AUa 80/15, Legalis nr 1359926, wyrok SA w Białymstoku z dnia 3 czerwca 2015 r., III AUa 1765/14, Legalis nr 1325851). Również przepis art. 55 obowiązujący na datę wydania decyzji, w tym wypadku sierpień 2014 r., nie przewidywał zastrzeżenia, że nie ma prawa do przeliczenia emerytury osoba, która pobrała świadczenia. Zastrzeżenie takie nie wynika także z treści obowiązujących przepisów. Z mocy art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2015.552) do ustawy emerytalnej został dodany art. 55a. Zmiana ustawy emerytalnej weszła życie od 1 maja 2015 r. W myśl art. 55a ust.1 ustawy emerytalnej, przepis art. 55 stosuje się również do ubezpieczonego, który miał ustalone prawo do emerytury przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 27. Jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę, do której miał ustalone prawo przed ustaleniem prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego, określonego w art. 27 ust. 2 i 3, podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne (ust.2). Prawo do emerytury ustalone przed osiągnięciem wieku emerytalnego, określonego w art. 27 ust. 2 i 3, ustaje z dniem, od którego została przyznana emerytura na podstawie art. 27, obliczona zgodnie z art. 26 (ust.3). Treść powołanych przepisów nie wyłącza prawa osób, które – tak jak wnioskodawca - nabyły i pobierały emeryturę przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 27, do skorzystania z prawa do obliczenia emerytury na podstawie art.55 ustawy. W art.55a ust.2 ustawodawca wskazuje natomiast sposób wyliczenia w takim wypadku należnego świadczenia.

Reasumując powyższe rozważania, zgodzić się należy ze stanowiskiem Sądu I instancji, że na emeryturę można przechodzić kilka razy, a emerytura w niższym i w powszechnym wieku emerytalnym to odrębne rodzaje emerytur, zaś prawo do obliczenia emerytury już nabytej w trybie art. 55 ustawy emerytalnej nie jest zależne od niezłożenia wcześniej wniosku o świadczenie emerytalne. Z tego punktu widzenia nie ma także znaczenia okoliczność, że uprzednio ubezpieczony pobierał świadczenie emerytalne, zaś istotne jest to, że spełnił warunki wynikające z art. 27 i kontynuował ubezpieczenie.

Mając powyższe na względzie i nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny w Łodzi na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił.

Przewodniczący:	Sędziowie:
-----------------	------------